

ПОЛІТИКА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)

Редакція журналу «Українська лінгвістична медієвістика» визнає, що штучний інтелект (ШІ) та інструменти, які його використовують, можуть бути корисними допоміжними засобами в підготованні наукових публікацій. Водночас застосування таких технологій має ґрунтуватися на принципах академічної доброчесності, наукової відповідальності та прозорості.

Політику журналу розроблено з урахуванням «Рекомендацій щодо використання ШІ в науковій комунікації» <https://ease.org.uk/2024/09/recommendations-on-the-use-of-ai-in-scholarly-communication/> Європейської асоціації наукових редакторів (EASE) <https://ease.org.uk/about-us/>. Редакція прагне забезпечити баланс між інноваційними методами та академічною доброчесністю, забезпечуючи прозорість і довіру до наукових публікацій, а також дотримання міжнародних стандартів етики публікацій відповідно до рекомендацій COPE <https://publicationethics.org/guidance/cope-position/authorship-and-ai-tools>, WAME та JAMA Network.

ДОПУСТИМІ СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ШІ

Автори можуть використовувати ШІ-технології у процесі підготовки рукописів лише як допоміжний інструмент, зокрема для:

- пошуку літератури та аналітичних матеріалів (за умови обов'язкової подальшої верифікації джерел людиною);
- покращення стилю викладу та мовної грамотності тексту;
- створення графічних матеріалів (схем, діаграм, візуалізацій), якщо їх використання не спотворює науковий зміст і не порушує авторських прав на вихідні зображення;
- перекладу та технічного редагування тексту;
- форматування рукопису відповідно до вимог видання.

НЕДОПУСТИМІ СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ШІ

Використання ШІ є категорично неприйнятним, якщо воно ставить під сумнів оригінальність, достовірність чи наукову доброчесність роботи, зокрема:

- **генерація наукового змісту.** Виклад теоретичних положень, опис методології, інтерпретація результатів або формулювання висновків мають бути результатом інтелектуальної праці автора. Будь-яке використання ШІ в цій сфері без належного контролю людини є недопустимим;
- **цитування та огляд літератури.** Редакція наполегливо рекомендує не використовувати результати ШІ як першоджерела для підтвердження конкретних тверджень, оскільки цитати й інформація, надані ШІ, можуть бути неточними або сфабрикованими. Авторі несуть повну відповідальність за точність цієї інформації, правильне використання та цитування джерел.
- **маскування плагіату** шляхом перефразування або автоматизованого переписування чужих текстів;

- **використання ШІ як автора чи співавтора**, а також цитування ШІ як автора. ШІ не може бути зазначений як (спів)автор, оскільки він не може нести відповідальність за точність, цілісність та оригінальність роботи, не володіє авторським правом і не може брати на себе юридичні зобов'язання.

ВИМОГИ ДО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

Автори зобов'язані відкрито заявляти про використання інструментів ШІ або засобів із підтримкою ШІ під час підготовки рукопису. Приховування таких фактів розглядається як порушення принципів академічної доброчесності.

Перед списком літератури необхідно додати окремий розділ «Декларація про використання ШІ», у якому чітко зазначити назву інструмента та мету його застосування. Опис має бути максимально прозорим. Наприклад:

*«Під час підготовки статті автори використовували інструмент **Grammarly** для вдосконалення стилю викладу та корекції мовних помилок».*

*«Під час роботи над статтею автори використовували **ChatGPT-4o** для пошуку наукової літератури. Усі запропоновані джерела були згодом перевірені та проаналізовані авторами. Для опрацювання змісту документів також застосовувався інструмент **AI Assistant (Adobe Acrobat Online)**».*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВТОРІВ

Використання технологій штучного інтелекту має відбуватися під постійним наглядом і контролем людини. Автори зобов'язані ретельно перевіряти та редагувати результати роботи ШІ, оскільки він може створювати на перший погляд переконливий, проте фактично неправильний, неповний або упереджений контент.

Автори несуть повну відповідальність за зміст, достовірність і оригінальність усіх матеріалів, підготовлених із застосуванням ШІ.

Застосування ШІ не звільняє авторів від обов'язку забезпечити наукову новизну, точність даних і суворе дотримання етичних норм.

Недотримання цієї політики, зокрема приховування факту використання ШІ або подання неперевіреного автоматизованого контенту, є підставою для відхилення рукопису на етапі рецензування або його відкликання (ретракції) після публікації.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РЕЦЕНЗЕНТІВ

Рецензування є фундаментом наукової екосистеми, що потребує критичного мислення та оригінальної оцінки – якостей, притаманних лише людині. Редакційна колегія дотримується найвищих стандартів доброчесності та встановлює такі правила для рецензентів:

1. Поданий рукопис є конфіденційним документом. Рецензентам категорично заборонено завантажувати текст статті або будь-яку його частину в інструменти генеративного ШІ. Це може призвести до: порушення авторських прав та прав власності на неопубліковані дані; витоку конфіденційної та персональної інформації; несанкціонованого навчання моделей ШІ на інтелектуальній власності авторів.

2. Вимога конфіденційності поширюється і на звіт рецензента. Рецензенти не повинні використовувати ШІ для написання або редагування своїх висновків (навіть з метою виправлення граматики чи стилю), оскільки це може призвести до розголошення конфіденційних відомостей про рукопис чи його авторів.
3. Рецензенти не повинні використовувати технології ШІ для формування експертних висновків щодо статті. Наукова оцінка передбачає відповідальність, яку може нести лише людина. Використання ШІ створює ризики отримання неправильних, неповних або упереджених результатів, що дискредитує процес незалежного рецензування.

Рецензент несе повну персональну відповідальність за зміст та об'єктивність наданої рецензії.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РЕДАКТОРІВ

Редакційне керування та оцінювання наукового рукопису передбачають високий рівень професійної відповідальності, яку може нести виключно людина. Процес прийняття рішень має бути прозорим, неупередженим і захищеним від зовнішнього втручання ШІ.

Поданий рукопис є конфіденційним документом. Редакторам категорично заборонено завантажувати текст статті, її частини або персональні дані авторів у системи генеративного ШІ. Це зумовлено ризиками несанкціонованого використання інтелектуальної власності авторів для навчання нейромереж; порушення конфіденційності та витоку персональної інформації; втрати контролю над правами власності на неопубліковані матеріали.

Вимога конфіденційності поширюється на всі етапи листування. Редактори не повинні використовувати ШІ для написання або редагування листів із рішеннями, оскільки вони містять конфіденційні експертні висновки та персональні дані. Використання ШІ для покращення мови таких повідомлень також є неприпустимим через ризик розголошення інформації.

Технології ШІ не можуть бути використані для оцінювання рукописів або прийняття редакційних рішень. Критичний аналіз та оригінальна оцінка наукової якості виходять за межі можливостей ШІ. Редактор несе персональну відповідальність за весь редакційний процес, об'єктивність остаточного рішення та зміст повідомлень, надісланих авторам.

Якщо в редактора виникає обґрунтована підозра щодо порушення цієї Політики з боку автора або рецензента, він зобов'язаний офіційно повідомити про це Редакційну колегію для подальшого розслідування згідно з нормами COPE (Committee on Publication Ethics).